

Drama jako narzędzie przeciwdziałania dyskryminacji

Czym jest metoda dramy

Metoda dramy stosowanej (ang. applied drama) polega na wykorzystaniu prostych technik teatralnych i wielopoziomowym zaangażowaniu uczestników w proces edukacji. Pracuje ciało, które przyjmuje określoną postawę, dajmy na to osoby dyskryminowanej, budząc idące za tą postawą emocje, myśli, reakcje.

Drama jest jak laboratorium – wchodzimy w rolę proponowaną przez prowadzącego i w bezpieczny sposób przyglądamy się sobie, swoim emocjom i przekonaniom, które wpływają na nasze myśli i zachowania. Obserwujemy procesy zachodzące w nas samych, w innych ludziach, w grupie. Uczymy się rozumieć przyczyny i konsekwencje pewnych zjawisk.

Dobry warsztat dramowy

Ważne, by zajęcia dramowe były głębokie i by dotyczyły tego, co istotne dla danej grupy, ale aby podejmowane w nich kwestie odnosić do szerszego kontekstu społecznego – nie pracować na problemach konkretnych członków grupy (wtedy mamy do czynienia z psychodramą, gdzie potrzebny jest zupełnie nowy obszar kompetencji prowadzącego, inny typ kontraktu grupowego etc.).

Dobry warsztat dramowy ma strukturę, która pozwala uczestnikom na stopniowe, coraz większe zaangażowanie. Zwykle zaczyna się od rozgrzewki, wprowadzenia do tematu i jednocześnie przygotowania do pracy technikami dramowymi, jakie planujemy wykorzystać podczas zajęć. Po tym następuje wymagająca większego zaangażowania praca, np. improwizacja, do której wstępem są karty ról. Zajęcia warto kończyć omówieniem i podsumowaniem.

Dobrze, jeśli warsztat dramowy zmierza z jednej strony do realizacji z góry zaplanowanych celów, z drugiej zaś jego scenariusz jest na tyle otwarty, by pomieścić kwestie ważne dla uczestników, a nieprzewidziane w nim wcześniej, i podjąć je w sposób najbardziej odpowiedni dla danej grupy.

Improwizacja - podstawowa technika dramowa

Improwizacja jest jedną z podstawowych technik dramowych. Bazuje na potencjale uczestników, którzy w improwizacji sięgają po własną wiedzę, przekonania, dotykają – swoich przecież – emocji, by móc poznać świat i problemy innych ludzi. Ku zdumieniu uczestników okazuje się często, że trudności, z

jakimi mierzyli się w improwizacji, dotyczą ich samych, a znalezione podczas odgrywania ról rozwiązania otwierają umysł na twórcze, nowe podejście do realnych problemów.

Zdarza się, że ludzie są niezadowoleni z własnych reakcji podczas improwizacji. Mówią, że zareagowali stereotypowo, albo że ulegli presji grupy. Jest to doświadczenie, z którego wyciągają wnioski. Popelniają błędy, które nie miały realnych konsekwencji, ale które dało się odczuć, gdyż inni uczestnicy improwizacji reagowali na ich działania. Improwizacja poszerza zatem perspektywę, uczy otwartości na ludzi i świat, a także przygotowuje do radzenia sobie z trudnościami i do podejmowania bardziej satysfakcjonujących decyzji życiowych.

Improwizacje możemy wprowadzać na różne sposoby – kartami ról, tzw. stymulatorami czy przez rozwinięcie sytuacji, które zaistniały podczas warsztatu (tzw. praca na procesie). Ważne jest również, by prowadzący miał umiejętność pogłębiania improwizacji (z wykorzystaniem takich technik jak zadawanie pytań, gorące krzesło itd.), a następnie jej odpowiedniego domykania – przez wyjście z ról, omówienie i podsumowanie lub przez ćwiczenia takie jak „kartka z pamiętnika” czy „list”.

Rola prowadzącego

Istnieje opinia, że praca dramą jest trudna, że wymaga szczególnego przygotowania. To prawda, jak przy każdej pracy z grupą osoba prowadząca powinna być uważna, otwarta, kompetentna, przygotowana na to co potencjalnie może zadziać się z grupą w odpowiedzi na treści i metody warsztatowe. Najlepszym przygotowaniem jest udział w zajęciach prowadzonych przez osoby, które zajmują się wykorzystaniem dramy w interwencji społecznej oraz praktyka własna, połączona z wewnętrznym przetwarzaniem poznanych technik na potrzeby i możliwości grupy, z jaką pracujemy. Przydatny jest też udział w zajęciach z pracy grupą, które mogą pomóc np. w odpowiednim dobieraniu technik do celu, jaki chcemy zrealizować z grupą czy do etapu procesu grupowego, na jakim są odbiorcy naszych działań jako zespół.

Pomysły na wykorzystanie dramy w przeciwdziałaniu dyskryminacji

Pomysły na wykorzystanie metody dramy stosowanej w przeciwdziałaniu dyskryminacji można znaleźć na stronie internetowej projektu „Hominem Quaero – szukam człowieka” www.hq.drama.org.pl

Aleksandra Gocal, trenerka warsztatów psychoedukacyjnych rekomendowana przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne, praktyk dramy stosowanej szkolony w Wielkiej Brytanii, Prezeska Stowarzyszenia Praktyków Dramy STOP-KLATKA. Kontakt: a.gocal@stop-klatka.org.pl